

KONGBERG
KOMMUNE

Kommuneplan for Kongsberg 2018–2030

Forord

Kommuneplanen som nå foreligger, bygger på et utviklingsarbeid gjennomført i 2016 og 2017. Innspillsperioden har gitt mye materiale til kommuneplanen. Innbyggere, næringsliv, bygdelag, lag og foreninger, skoler og kommunens råd har bidratt med verdifulle innspill. Ungdommen har vært spesielt invitert da det er de som skal bo i Kongsberg i fremtiden. Innbyggerne og næringslivet er opptatt av samfunnsutviklingen i kommunen vår, noe som er et godt grunnlag for videre arbeid.

I en tid med omstillinger og endringer, kan kommuneplanen bidra til at alle i kongsbergsamfunnet jobber i samme retning. Arbeidet som er gjort med denne planen, vil også bidra til å håndtere endringene som kommer. Planen retter seg mot de sentrale områdene for utviklingen i kongsbergsamfunnet, i lys av de krav og forventninger storsamfunnet har til oss.

Kommunestyret har valgt fire innsatsområder: Næringsutvikling, vekst og attraktivitet, klima og endringer i kommunale tjenester. Dette er temaer med behov for særskilt innsats i tiden fremover. Utbyggingsstrategien er viktig for arbeidet med innsatsområdene og er derfor med i samfunnsdelen.

Kommuneplanen inngår i kommunens styringssystem der temaplaner og handlingsprogrammet detaljerer

mål og strategier og prioriterer tiltak og ressurser. Hele prosessen med Kongsberg 2030 med innspill, underlagsdokumenter og debatter er tilgjengelig på www.kongsberg2030.no.

For å få et fullstendig bilde, må kommuneplanen sees i sammenheng med handlingsprogram, temaplaner, kunnskapsgrunnlag og øvrige styringsdokumenter i kommunen. Prioriteringer og tiltak for gjennomføring kommer i påfølgende handlingsprogrammer og tema- og sektorplaner. Resultatoppfølging er i årsmeldingen.

Kongsberg 2018
Kari Anne Sand, ordfører

Innhold

1. Muligheter i Kongsberg	s. 6
2. Visjon og verdier Fremtidsbilde Kongsberg i 2030	s. 11
3. Mål og strategi for innsatsområdene	s. 12
3.1. Næringsutvikling	s. 12
3.2. Vekst og attraktivitet	s. 16
3.3. Klima	s. 20
3.4. Kommunale tjenester i endring	s. 22
4. Utbyggingsstrategi	s. 28

1. Muligheter i Kongsberg

Kongsbergsamfunnet er et trygt samfunn der innbyggerne får gode velferdstjenester. Innbyggerundersøkelsen som ble gjennomført våren 2017, viser at folk stort sett er godt fornøyd med tjenestene kommunen leverer.

Kongsberg har hatt en jevnt god befolkningsutvikling. Fra 2001 til 2017 økte Kongsbergs befolkning med 21 %, fra i underkant av 22.500 innbyggere til om lag 27.200. Kongsberg har hatt en høyere vekst enn landet som helhet, som økte med i underkant av 18 % i samme periode. Det er særlig i perioden 2007–2014 befolkningsveksten har vært høy i Kongsberg, veksten er i stor grad knyttet til utviklingen i industri og vekst i arbeidsplasser.

Forhold rundt oss gjør at vi i vårt lokalsamfunn bør vurdere endringer og foreta prioriteringer for at Kongsberg fortsatt skal være en god kommune å bo i. Nasjonal befolkningsvekst avtar. Befolkningen blir eldre og dermed er færre i yrkesaktiv alder. Klimaendringer fører til behov for utbedringer av ledningsnett lokalt og forebygging mot andre naturbaserte sårbarheter. Industrien effektiviseres og det er usikkerhet rundt olje- og gassproduksjon. Dette påvirker arbeidsplasser og skatteinntekter til kommunen. Kommunen kan komme i en situasjon der oppgavene må løses med reduserte inntekter.

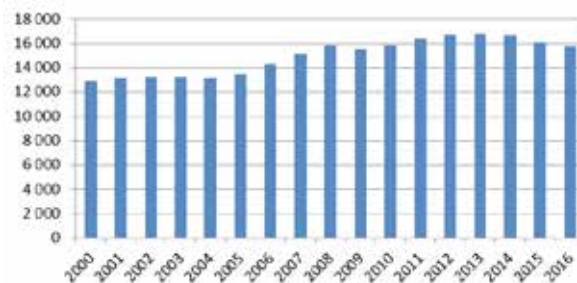
For å opprettholde et godt velferdstilbud, må vi som lokalsamfunn løse oppgavene på nye måter. Teknologi og digitalisering, samskaping, innbyggerinvolvering og frivillighet gir muligheter. Det kreves imidlertid investering og kunnskap for å implementere slike endringer.

Forskjellene øker i samfunnet, også her lokalt. I Kongsberg har vi lang erfaring med å prioritere forebyggende arbeid med tidlig innsats og folkehelse for å begrense utenforskap.

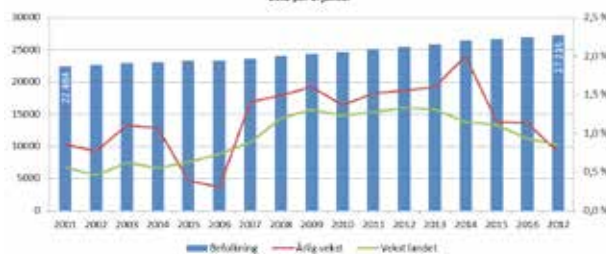
Kongsberg er vertskap for en internasjonalt rettet industri som er sterkt påvirket av globale endringer. Denne industrien er basen i næringslivet i Kongsberg. Dette gir oss utfordringer med svingninger i internasjonale konjunkturer og sterk internasjonal konkurranse.

Diagrammet viser utviklingen i sysselsatte personer med Kongsberg som arbeidssted. Det har vært en samlet arbeidsplassvekst på 22 % i perioden 2000–2016. 2013 var et toppår med 16.809 sysselsatte i Kongsberg. I årene 2014–2016 har antallet falt med 1.082 personer. Det kan knyttes til nedgang i internasjonale konjunkturer.

Sysselsatte personer med arbeidssted i Kongsberg
2000–2016

Befolkning i Kongsberg 2001–2017
Data per 1. januar

*Teknologi, digitalisering og
samskaping gir muligheter.*

Det høye utdanningsnivået i befolkningen i Kongsberg, gjør oss godt rustet for å møte behov for endringer. Kompetanse må imidlertid utvikles og tilpasses endringer i samfunnet og næringslivet. Tett samhandling mellom utdanning på alle nivåer og arbeidslivet kan sikre dette. Grunnutdanning, fagutdanning, høyere utdanning, samt høy fullføringsgrad, vil være viktig i fremtiden.

Urbanisering og sentralisering er sterke trender i det norske samfunnet. Offentlig sektor rasjonaliseres og virksomheter slås sammen. Næringslivet rasjonaliseres og lokaliseres ofte i store byer med gode løsninger for kollektivtransport. Folk flytter til byer og gjerne til steder med et aktivt byliv. Disse trendene påvirker Kongsberg og er utfordrende både for kommunen samlet og for "distriktene" i kommunen.

Regionalisering i større regioner er en annen sterk trend i det norske samfunnet. Nytt Region Viken er etablert. Kongsberg er lokalisert i utkanten av Osloregionen. Dette må leggestil grunn i utviklingsarbeidet. Raskere og hyppigere kommunikasjon mot Oslo, kan gjøre Kongsberg bedre integrert i bo- og arbeidsmarkedet mot Oslo.

I 2024 er Kongsberg 400 år. Jubileet er en anledning for å markedsføre byen og gode tiltak.

Norge og Kongsberg er i omstilling. Endringer kommer raskt og uforutsett. Et samfunn som er i stand til å håndtere raske og utforutsette endringer, vil trolig ha fortrinn fram mot 2030.

*Innbygger: “Lag en flott
handlegate fra Krona til
Berja senter.”*

Innbygger: “Kommunens satsing på nærmiljøtiltak er gull verdt for oss innbyggere og er en viktig årsak til at kommunen er god å vokse opp i.”

2. Visjon og verdier - Kongsberg 2030

Visjon

TEKNOLOGIBYEN KONGSBERG

- Vekst gjennom kunnskap og kultur

Kongsbergsamfunnet i 2030

- En ettertraktet kommune med livlige og åpne byrom omkranset av en innbydende natur som skaper trivsel, trygghet og tilhørighet.
- Innbyggerne opplever god livskvalitet og deltar i samarbeid og frivillighet.
- Kongsberg er et sted i vekst, og unge voksne ønsker å flytte til og bo i Kongsberg.
- Kongsbergs mangfoldige næringsliv gjør kommunen til et sted der både nasjonale og internasjonale bedrifter velger å utvikle seg.
- Kongsberg er best i Norge på å konvertere ideer til arbeidsplasser.
- Kompetanse og utdanning er fundamentet i kongsbergsamfunnet.
- Kongsberg som studie- og studentby er kjent og populær. Studenter søker seg hit på grunn av høy faglig og sosial kvalitet på utdanningen, og god tilknytning til arbeidslivet.
- Kongsberg er kjent for et aktivt, åpent og tillitsskapende samarbeid mellom næringsliv, utdanning og forskning og nasjonale og regionale myndigheter.
- Kongsberg tar i bruk ny teknologi tidlig. Teknologien utnyttes til å skape nye muligheter innen tjeneste-, by- og næringsutvikling.
- Kongsberg er i front med å ta i bruk miljøvennlige løsninger. I 2030 er kommunen blitt et tilnærmet nullutslippssamfunn.
- Kongsberg er anerkjent som en av landets viktige kulturbyer med flere store nasjonale kulturarrangementer og et stort mangfold av lokale kulturattraktiviteter.
- Kongsberg er et trygt sted å bo og en kommune hvor innbyggere og besøkende opplever at det jobbes forebyggende med samfunnssikkerhet og beredskap.

Verdier:

Vårt verdigrunnlag er stolthet, åpenhet, nyskaping og raushet.

3. Mål og strategier for innsatsområdene

3.1 Næringsutvikling

Mål

- I 2030 er kongsbergsamfunnet et attraktivt og offensivt vertskap for nasjonale og internasjonale selskaper som utvikler høyteknologiske produkter, systemer og tjenester.
- I 2030 har tjenester som handel, reiseliv og konferanseaktiviteter vokst. Næringene forsterker Kongsbergs nasjonale og internasjonale attraktivitet for etableringer og investeringer.

Strategi

Kongsbergsamfunnet skal:

- Bidra til at bedriftene har gode rammevilkår for lønnsom utvikling og vekst ved å være lokalisert i Kongsberg.
- Være pådriver for at det i Kongsberg er utdanning og forskning på topp internasjonalt nivå innen fagdisipliner som er etterspurt av industrien, som viser vei mot fremtiden og bygger på Kongsbergs fortrinn som teknologiby.
- Bidra med aktiviteter som kan få frem nytt næringsliv med særlig vekt på muligheter som kommer med nye, bærekraftige teknologier og forretningsmodeller. Tilrettelegging for SMB-bedriftene prioriteres.
- Styrke Kongsbergs nasjonale og internasjonale næringslivsposisjon ved å være et attraktivt sted for både private og offentlige investeringer i eksisterende og ny virksomhet.
- Styrke transporttilbudet til og fra Kongsberg, med et særlig fokus på en moderne jernbane med hyppige avganger.

Kongsberg kommune skal:

- Være aktiv partner for skole og næringsliv og bidra med samarbeidsarenaer for aktuelle partnere.
- Legge til rette for at det i kommunen er god tilgang på hensiktsmessige arealer for nyetableringer og videre vekst for næringslivet.
- Det lages en reiselivsstrategi for Kongsberg. Arbeidet for økt satsing på reiselivet intensiveres.
- Utarbeide landbruksplan for økt entreprenørskap, økt verdiskaping og nye arbeidsplasser i næringen. Arbeidet for økt satsing på landbruk intensiveres.
- Kongsberg kommune skal være en foregangskommune for effektiv og kundesvennlig digitalisering av offentlige tjenestetilbud.
- Arbeide for å beholde og tiltrekke seg nye regionale og offentlige arbeidsplasser. Identifisere statlige institusjoner og foretak som er mulige flyttekandidater.

*I Kongsberg skal vi ta i bruk
samfunnsinnovasjoner.*

Ungdomsrådet: “Kongsberg trenger større variasjon i arbeidsplasser.”

Nåsituasjon og utvikling

Industrien er den dominerende bransjen i Kongsberg både i volum, og i vekst. For andre bransjer som handel, tjenesteyting, besøksnæring og bygg- og anlegg, er andel ansatte lavere enn for landet som helhet.

Fra 2000 til 2012 var arbeidsplassveksten i Kongsberg nesten 20 % sterkere enn ellers i landet. Etter 2012 har utviklingen vært langt svakere. Det er

sysselsettingen i industrien som utgjør de store svingningene. Sysselsettingen i privat virksomhet utover industri, har en jevn nedgang i perioden. Tabellen under viser utviklingen etter 2010.

Kongsberg har store muligheter for fornyet utvikling og vekst med sitt fortrinn innen teknologi. De globale selskapene har sterke posisjoner i sine markeder. Kongsberg som merkevare har troverdighet nasjonalt og internasjonalt, dette

er verdifullt ved nye satsinger. Ett eksempel på dette er autonomi der det gjøres nye satsinger i kommunen innen sjøtransport og maritime næringer, landtransport og lufttransport. Det er imidlertid en sårbar situasjon med sterk internasjonal konkurranse.

Høyskolen og fagskolen på Kongsberg er offensive. De har ambisjoner om å være foretrukne kunnskapsleverandører til et regionalt og nasjonalt næringslivs

fremtidige behov. Det er mye og godt samarbeid mellom grunnskole og videregående opplæring mot arbeidslivet i Kongsberg. Eksempler er K-tech og Vg2 industriteknologi der deler av undervisningen er lagt ut på arbeidsplassen.

Kongsberg utfordres som sted for internasjonale teknologiselskaper som følge av endring i eierskap, endringer i viktige markeder og bortfall av arbeidsplasser. Som vertskap må kommunen kjenne lokaliseringskriteriene. Da kan samfunnet legge til rette for at selskapene skal velge Kongsberg og investere her.

Det skjer store endringer innen teknologi og digitale løsninger. Dette kommer samtidig med en kraftig omstrukturering av olje- og gassindustrien. Endringer i industrien gir betydelige ringvirkninger for annet næringsliv i regionen.

Industrien er fortsatt ledende innen teknologiområder som ble utviklet for 30–40 år siden gjennom betydelig innovasjons- og FoU-innsats. Samtidig er det behov for yngre krefter med ny kreativitet og pågangsmot til å utvikle realisere endring. Kongsberg utfordres med å utvikle nye unge entreprenører som skal fremme neste generasjon industri.

Med Kongsbergs utgangspunkt i en global systemindustri, har kongsbergsamfunnet forutsetninger for ny vekst. Posisjonen kan brukes til å tiltrekke nye mennesker til Kongsberg, som utvikler, fornyer og

etablerer virksomheter innen nye forretningsområder. Kongsberg kan bli et industrielt nyskapingstygndepunkt i Norge ved å gi attraktive karrieremuligheter for unge talenter både i utdanningen og i næringslivet. Dette kan skje ved å tilrettelegge gode forhold for kommersialisering av nye ideer.

I det pågående teknologiskiftet er det mulighet for betydelige samfunnsinnovasjoner, både innen privat og offentlig tjenesteyting, på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Kongsberg kommune kan være en pådriver for en slik utvikling ved å ta i bruk utviklingskontrakter også med lokalt næringsliv. Potensialet i offentlig–privat samarbeid er stort. En av suksessfaktorene er å slippe til unge mennesker som vil skape noe nytt. Staten legger til rette for dette gjennom blant annet Innovasjon Norge og deres satsing på smarte samfunn gjennom privat–offentlig innovasjon. Her er det mulighetsrom både for teknologi- og tjenesteytende næringer. Offentlige incentiver vil kunne stimulere til en slik utvikling.

	2010	2013	2016
Industri	5 695	6 615	5 738
Handel, overnatting og service	2 262	2 170	2 099
Annen privat virksomhet	2 907	2 909	2 747
Jordbruk, skogbruk, fiske	166	186	160
Offentlig	4 244	4 385	4 407
Annet	572	545	582
SUM	15 846	16 810	15 727

Tabell. Arbeidsplasser etter bransje i Kongsberg. Kilde SSB

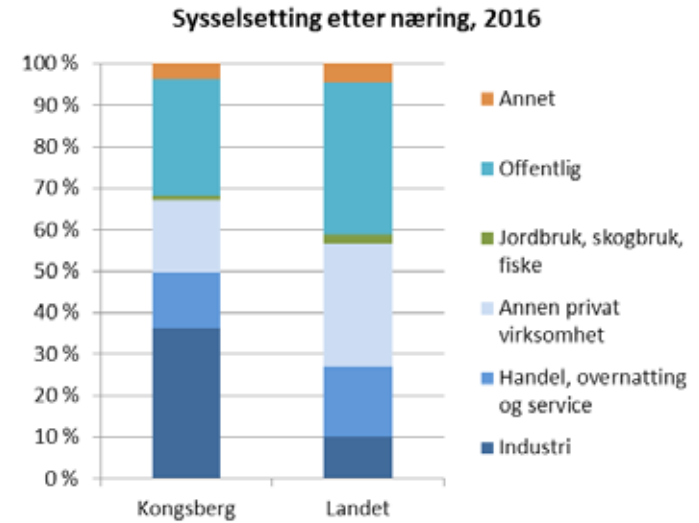

Fig. Syssetsetting i Kongsberg og landet, etter bransje. Kilde SSB

3.2 Vekst og attraktivitet

Mål

- Kongsberg kommune legger til rette for langsiktig befolkningsvekst. Kommunen beholder og tiltrekker seg unge innbyggere.

Strategi

- Legge til rette for tilflytting av unge voksne i aldersgruppen 18–35 år, ungdom og studenter.
- Legge til rette for flere og mer varierte arbeidsplasser.
- Ha tilgjengelige næringsarealer og boligområder, og spesielt boligtilbud med bokvaliteter og de variasjoner som målgruppene etterspør.
- Legge til rette for videreutvikling av sentrum med mer byliv og flere møteplasser.
 - o Utvikling og arealbruk som bygger opp under mer byliv.
 - o Elvepark med fysisk opprusting og aktiviteter.
 - o Utvikling av kunnskaps- og kulturinstitusjoner, eksisterende og nye.
 - o Sentrumskjernen prioriteres med opprusting av by- og gaterom.
 - o Legge godt til rette for gående og syklende i sentrum.
- Bidra i utviklingen av flere større kulturarrangementer som kan styrke kommunen som en anerkjent kulturkommune i nasjonal sammenheng
- Ha gode utdanningstilbud på alle nivåer. Kongsbergskolen skal være et nasjonalt begrep for et samarbeid på tvers av nivåer og med mange involverte samarbeidspartnere.
- Videreutvikle Kongsberg som et attraktivt studiested ved å legge til rette for:
 - o Høyere dekningsgrad av studentboliger.
 - o Møteplasser for studenter.
 - o Tilstrekkelig med arealer for høyskolen og tilhørende virksomheter som forskning, utvikling og studentfasiliteter i by-campus.
- Arbeide for økt kvalitet og større spennvidde på studietilbudet ved USN.
- Pådriver for billigere, bedre tilpasset og mer miljøvennlig kollektivtransport. Påtrykk for bedre kollektivtransporttilbud til Oslo og Oslo Lufthavn slik at reisetiden til Oslo blir maksimalt en time.
- Arbeide aktivt for at flere bosetter seg i Kongsberg kommune, både arbeidspendlere til og fra Kongsberg og som bostedskommune for folk som arbeider i Oslo-regionen.
- Utvikle Kongsbergregionen i et nettverkssamarbeid og forsterke tilknytning til Osloregionen. Tilby regionale tjenester til Midtre og Øvre Telemark og Midtre Buskerud.
- Gjøre Kongsberg kjent der viktige beslutninger tas og arbeide for at Kongsberg får innflytelse og blir hørt i alle viktige nasjonale fora.

Nåsituasjon og utvikling

Vekst i befolkningen er en forutsetning for å sikre fremtidens velferdstilbud og arbeidsplasser til våre innbyggere, samt ha et godt tilbud innen kultur og private tjenester. Kommunens inntekter er knyttet til befolkningsutvikling gjennom rammeoverføring og skatt fra innbyggere. Kongsberg har nå god kapasitet i sosial infrastruktur som skoler og barnehager, og kan håndtere vekst i befolkningen uten ytterligere større investeringer.

Befolkningsveksten i Kongsberg har vært stabil og positiv siden år 2000. Nettoinnflytting er den største komponenten i Kongsbergs befolkningsutvikling. Dette har direkte sammenheng med utviklingen i arbeidsplasser. Befolkningsprognoser for Kongsberg frem mot 2030, viser ulik utvikling i forskjellige befolkningsgrupper. Aldersgruppen bestående av barn og unge (0–19 år) vil vokse minst, anslagsvis med 4 % fram mot 2030. Gruppen av innbyggere i arbeidsaktiv alder (20–66 år) vil vokse jevnt gjennom hele perioden og øke med om lag 11 % mot 2030. Det er denne gruppen som står for produksjon av varer og tjenester og utgjør hovedgrunnlaget for kommunens skatteinntekter. Den eldste innbyggergruppen (67 år og eldre) vil øke mest, med om lag 33 %. Denne antatte endringen av befolkningssammensetningen frem mot 2030 gjelder ikke spesielt for Kongsberg kommune. Samme tendens er også tydelig på landsbasis og henger sammen med at befolkningsveksten i Norge avtar.

En konsekvens av at kommunens innbyggere blir eldre er at det blir færre yrkesaktive innbyggere som kan ivareta en økende gruppe eldre. Dette blir en utfordring, spesielt i slutten av kommuneplanperioden. Da forventes det størst vekst i de innbyggergruppene som vil ha mest behov for tjenester. I dag er det 13,6 innbyggere i arbeidsaktiv alder per innbygger på 80 år og eldre. Dette forholdstallet antas å bli redusert til 9,2 innen 2030.

Vekst i befolkningen er en forutsetning for å sikre fremtidens velferdstilbud og arbeidsplasser til våre innbyggere.

Gjennom å videreutvikle Kongsberg som en attraktiv by for å studere, jobbe og leve i, vil yngre aldersgrupper stimuleres til å flytte til og bli i kommunen. Det gir en bedre balanse mellom aldersgruppene og et mer bærekraftig samfunn.

Som følge av lavere vekst på landsbasis i fremtiden vil konkurransen om innflyttere øke. Kongsberg ligger i ytterkanten av Osloregionen, og vil i liten grad ha nytte av veksten i denne regionen. Kommunen må bruke andre virkemidler for å tiltrekke seg innflyttere.

Befolkningsvekst er nært knyttet til et steds attraktivitet både som arbeidssted og bosted. Bedre kollektivtransporttilbud gjør bo- og arbeidsmarkedet større. Variert og bredt arbeidstilbud gir valgmuligheter og øker attraktiviteten. Et godt sentrum med møteplasser, aktiviteter og korte avstander mellom daglige gjøremål er viktig, spesielt for målgruppene. Et godt utdanningstilbud opp til universitetsnivå og et godt studentmiljø, gir attraktivitet.

Ungdom og studenter, samt innbyggere i etableringsalder (18–35 år), er viktige målgrupper for Kongsberg. Ungdommer er potensielle tilbakeflyttere. Studenter er sentrale for at flere får relasjoner til Kongsberg. Innbyggerundersøkelsen viser at de unge befolkningsgruppene er minst fornøyde med tilbudene i Kongsberg. Befolkningsvekst i gruppen unge voksne vil gi et større markedsgrunnlag for bredere private tilbud i kommunen.

Forutsatt at Kongsberg opprettholder den historiske befolkningsutviklingen, vil det være vel 30.000 innbyggere i Kongsberg i 2030. Høy attraktivitet kan gi økt befolkningsvekst – kanskje mot 32.000 i 2030? Det er stor usikkerhet i scenariene for befolkningsutvikling fordi både nasjonale og lokale forhold slår inn.

*Ungdom og studenter, samt
innbyggere i etableringsalder er
viktige målgrupper for Kongsberg.*

3.3 Klima

Mål

- I 2030 er Kongsberg et lavutslippssamfunn.
- I 2030 tåler infrastrukturen flom- og overvannssituasjonen.
- I 2030 har Kongsberg en bydel som kan karakteriseres som en «øko/miljølandsby».

Strategi

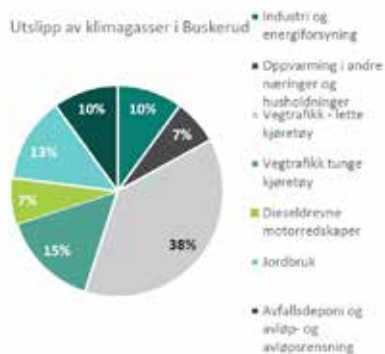
- Tilrettelegge for arealbruk og infrastruktur slik at samfunnets energibehov blir redusert. Korte avstander og miljøvennlig transport skal prioriteres. I byområdet skal veksten i transportbehovet løses med gange, sykkel og kollektivreiser. I områder utenfor byområdet med dårlig busstilbud, vil lavutslippsbil og kompiskjøring være et godt alternativ.
- Øke bruken av energieffektiv bygningsteknologi, av klimanøytrale energikilder og tre som byggematerialer. For kommunale bygg skal tre som byggemateriale alltid foretrekkes der dette er teknisk mulig.
- Legge til rette for gjenbruk, resirkulering og reduksjon i avfallsmengde fra husholdninger.
- Ta raskt i bruk teknologiske løsninger og delingsordninger som reduserer klimautslipp.
- Være en foregangskommune ved miljøvennlige innkjøp, i egen organisasjon og ved at kommunens ansatte har et sterkt miljøfokus i arbeidet mot lavutslippssamfunnet.
- Påse at bygninger og infrastruktur er utformet slik at endringer i klima takles. Overvannshåndtering løses med forebygging, åpning av bekker og utbygging av ledningsnett.
- Formidle tilskuddsordninger o.l. for å stimulere til valg av klimavennlige løsninger.
- Påvirke innbyggere og næringsliv til å ta ansvar for å begrense klimagassutslippet.

Nåsituasjon og utvikling

Norge har sluttet seg til ambisiøse mål om å redusere klimagassutslipp og at Norge skal være et nullutslippssamfunn i 2050. Lokalt har kommunestyret vedtak om å redusere klimagassutslippet med 50 % av 1990-nivået innen utgangen av 2019.

Lykkes dette er kongsbergsamfunnet på god vei mot et lavutslippssamfunn på kort sikt og et

nullutslippssamfunn på lang sikt. Kildene til de lokale klimagassutslippene i Kongsberg er utslipp fra transportsektoren, forbruk, landbruk og energi til oppvarming. Utslipp fra lokal industri er lavt. Per dags dato foreligger ikke egne tall for kommunen. Figuren viser fordeling av utslipp på kilder for Buskerud fylke som ansees å være mest relevante sammenligningstall for kommunen.

Figur 14. Klimagassutslipp i Buskerud, fordelt på utslippskilder. Kilde: Areal og transportplan for Buskerud.

Kongsbergsamfunnet som et lavutslipps-/ nullutslippssamfunn betyr store samfunnsendringer og omstillinger. Næringslivet har en rolle med å utvikle "grønne" produkter. Innbyggere må jobbe med å redusere sitt forbruk. Kommunen har virkemidler først og fremst som reguleringsmyndighet og samfunnsutvikler gjennom sin areal- og parkeringspolitikk. Dersom kommunen skal nå sine ambisiøse klimamål, må effektive virkemidler tas i bruk.

Klimaendringer gir betydelige utfordringer i fysisk infrastruktur også i Kongsberg. Infrastrukturen er ikke dimensjonert for den nedbørsintensiteten vi har opplevd de senere årene.

Kongsbergs risiko- og sårbarhetsanalyse er utarbeidet i 2016. Av denne fremgår at Kongsberg i hovedsak er et trygt samfunn. Av de naturbaserte sårbarhetene dominerer overvannsproblematikk risikobildet. Det er mange underdimensjonerte anlegg og fellesledninger. Dette gir betydelige utfordringer med utbedring av eksisterende anlegg og dimensjonering av nye anlegg.

Flom i sidevassdrag, kvikkleire- og jordskred har mindre risiko. Dette er kjente utfordringer der forbygging i forvaltningssaker er godt innarbeidet.

3.4 Kommunale tjenester i endring

Mål

- I 2030 har Kongsberg samfunnsaktive innbyggere som skaper sin egen fremtid ved å engasjere seg.
- I 2030 har Kongsberg kommune en effektiv og nyskapende organisasjon med evne til rask omstilling. Tjenestene utvikles i samskaping med brukere, frivillige, academia og næringslivet.
- I 2030 har Kongsberg kommune og kommunens innbyggere omforent forståelse av hvilke forventninger en kan ha til kommunens tjenester.

Strategi

- Tilrettelegge for et mangfoldig samfunn som inviterer til mestring og samskaping på tvers av aldersgrupper og livssituasjoner. Skape offentlige rom som inviterer til fellesskap.
- Videreutvikle kultur for kontinuerlig fornyelse i kommuneorganisasjonen.
 - o Kompetanseutvikling.
 - o Brukerne i sentrum. Økt involvering av pårørende, frivillige, lag og foreninger.
 - o Nye og ulike samarbeidskonstellasjoner (frivillige, academia, næring).
- Utnytte mulighetene som ligger i eksisterende og fremtidig teknologi både for å sikre gode læringsprosesser og for å videreutvikle et effektivt og godt tjenestetilbud.
- Sørge for at kommunen har en sunn økonomi.
- Sørge for at kommunen blir en utadvendt «ja-kommune» med løsningsorientert saksbehandling.

Nåsituasjon og utvikling

Ingen andre land i Europa har delegert en så stor del av velferdstjenestene til kommunene som Norge. Kostnadsutviklingen er omfattende og kommunenes økonomiske handlingsrom er begrenset. De demografiske endringene i Norge og Kongsberg medfører behov for store omstillinger.

De fleste OECD-landene opplever samme behov for å finne nye løsninger på velferdstilbudet. Vi blir færre yrkesaktive per ikke yrkesaktiv (barn, uføre og eldre). Samskaping mellom det offentlige og de frivillige er en løsning som trekkes frem både nasjonalt og internasjonalt.

Kommune 3.0 er et begrep som stadig oftere blir brukt om fremtidig kommunal tjenesteyting. Det innebærer at innbyggerne og kommunen bestemmer hva man skal få til i fellesskap. Alle har ressurser som de ønsker å bidra med i lokalsamfunnet, både til eget og fellesskapets beste. Kommunens ansatte bidrar til å finne disse ressursene, og bringe mennesker sammen der de kan støtte og hjelpe hverandre.

Denne dreiningen betyr at hver og en av oss må ta et større ansvar, ikke bare for egen helse, men også for våre medmennesker. Da kan vi sikre at kommunen også i fremtiden vil ha menneskelige og økonomiske ressurser til innbyggere som kommer i en situasjon der profesjonell omsorg er avgjørende. De som trenger profesjonell hjelp fra Kongsberg kommune skal vite at de får det, også i fremtiden.

Kompetent arbeidskraft

Som arbeidsgiver vil Kongsberg kommune frem mot 2030 ha to hovedutfordringer. Den første handler om tilgangen på kompetent arbeidskraft. Kommunens arbeidsoppgaver øker i omfang, både på grunn av befolkningsvekst, flere eldre og på grunn av rettighetsfesting og nye tjenester. For å kunne møte det fremtidige behovet for kompetent arbeidskraft er det avgjørende at det er spennende og attraktivt å jobbe i Kongsberg kommune. Kommunen må ha sterk tiltrekningskraft, og arbeidskraftreservene må mobiliseres og inkluderes i arbeidslivet.

Evne til omstilling, utvikling og nyskaping

Den andre hovedutfordringen handler om kommunens evne til omstilling, utvikling og nyskaping. Samfunnet endrer seg hurtig og kommunen påvirkes av forhold som internasjonal økonomi og teknologiske nyvinninger. Kommunen må tilpasse virksomheten og utvikle tjenestetilbudet i takt med nye utfordringer. Vi må derfor bygge større omstillings- og endringskompetanse.

Økt produktivitet kan blant annet knyttes til forbedringer innen teknologi, kunnskap og organisering. Automatisering av kommunikasjon og saksgang i og mellom virksomheter, og mellom virksomheter og innbygger og næringsliv, kan bli et viktig grep. Bruk av velferdsteknologi kan redusere behovet for manuell bistand til eldre og hjelpetrengende og bidra til økt livskvalitet for den enkelte.

Digitalisering dreier seg i stor grad om endring og fornyelse av tjenester, prosesser og arbeidsmåter. Ledelse, kultur og holdninger står sentralt. For å opprettholde det økonomiske handlingsrommet er kommunen avhengig av å satse på teknologi i kombinasjon med kompetanse.

Endringene i yrkeslivet får også konsekvenser for fremtidens opplæring i grunnskolen. NOU 2015-8 "Elevenes læring i fremtidens skole" anbefaler fornyelse av fagene i skolen. For at barn og unge i dag skal kunne mestre fremtidens arbeidsmarked må den norske skole styrke elevenes opplæring innen fire forskjellige områder:

- Fagspesifikk kompetanse
- Kompetanse i å lære
- Kompetanse i å kommunisere, samhandle og delta
- Kompetanse i å utforske og skape

I et stadig mer kunnskapsintensivt samfunn må elevene kunne orientere seg i kunnskapsmengden og hente ut relevant informasjon. Vi mennesker lærer av hverandre og derfor må vi samhandle, ikke bare nasjonalt, men også globalt. Industrisamfunnets idealer er overtatt av den enkeltes evne til å være nyskapende.

*Vi mennesker lærer av
hverandre og derfor må
vi samhandle.*

At vi lykkes med å få stadig mer ut av de ressursene vi bruker, er viktig for fremtidens tjenestetilbud.

Langsiktig perspektiv for kommunens økonomi

Den viktigste drivkraften for å kunne gi et godt velferdstilbud er at vi lykkes med å få stadig mer ut av de ressursene vi bruker.

Derfor må kommunen ha et investeringsprogram som støtter opp om en rasjonell drift av de kommunale tjenestene – ut over de fire årene i økonomiperioden.

Kongsberg kommune har tre finansmål:

- Netto renter og avdrag
- Netto driftsresultat
- Årlig låneavdrag

Måltallene fra den finansielle strategien, som inngår i det årlige budsjettvedtaket, skal være førende for de økonomiske prioriteringene, gi grunnlag for å opprettholde en sunn økonomi og ivareta kommunens handlefrihet på lang sikt.

Kongsberg kommune skal videreutvikle arbeidet med interne kriterier for å sikre rett fordeling av ressursene mellom de ulike tjenesteområdene. Gode modeller for ressurstildeling gir også bedre grunnlag for økonomistyring og kontroll, og det blir lettere å evaluere effektene av innsatsen.

4. Utbyggingsstrategi

Utbyggingsstrategien er et av de viktigste virkemidlene kommunen har for å nå målet i innsatsområdene. Utbyggingsstrategien er grunnlaget for kommende arbeid med kommuneplanens arealdel.

Mål

- I 2030 har Kongsberg et utbyggingsmønster som ivaretar klimautfordringene.
- I 2030 har Kongsberg et mangfoldig tomte- og boligtilbud.
- I 2030 har Kongsberg et utbyggingsmønster som legger til rette for vekst og bidrar til sunn kommuneøkonomi.
- I 2030 har kommunen attraktive bydeler hvor den historiske bygningstradisjonen er ivarettatt.

Strategi

- Videreutvikle Jondalen og Efteløt som nærsentra, Hvittingfoss som et lokalsenter og Kongsberg by som et regionalt senter. Berg/Heistadmoen utredes som et mulig nytt nærsenter.
- Utvikle gode nærmiljøer i kommunen med fysiske og sosiale møteplasser som legger til rette for fellesskap og mangfold.
- Til enhver tid ha byggeklare boligområder for ulike bomiljøer og størrelser slik at det legges til rette for et variert botilbud.
- Bruk av dyrket mark som kan brukes i matproduksjon skal unngås.
- Videreutvikle bysentrum med en konsentrert bykjerne samtidig som småbypreget ivaretas. Legge til rette for mer byliv og møteplasser.
- Aktiv eierstyring av kommunale utbyggingsselskaper for å nå kommuneplanens målsettinger.

- Tilpasse arealbruk, parkering og infrastruktur slik at veksten i transportbehovet i byområdet kan tas med gange, sykkel og kollektivtransport.
- Prioritere rekkefølgen for utbyggingsområdene for boligutbygging.
- Legge til rette for spredt boligbygging utenfor byområdet.
- Det utarbeides en estetisk temaplan for de historiske bydelene.

Nåværende situasjon og utvikling

Kongsberg har en ganske kompakt bystruktur og en senterstruktur i utvikling. Dette er et godt grunnlag for videre stedsutvikling i kommunen. Kongsberg by skal ha mest mulig private og offentlige tilbud til hele regionen og er et regionalt kollektivtransportknutepunkt. De andre sentrene Efteløt, Jondalen og Hvittingfoss, har gode skoler, barnehager og foreningsliv. Berg/Heistadmoen utredes som et mulig nytt nærsenter. Byggeklare boligtilbud i sentrene er bare delvis tilgjengelige og må prioriteres av kommunen.

Det er avsatt utbyggingsarealer i kommunen som kan møte en befolkningsvekst på opp i mot 40.000 innbyggere i gjeldende arealdel. Planen har betydelig med arealreserver for bolig og næring, langt større enn behovet mot 2030. Mye er i privat eie.

Kongsberg kommunale eiendom KF og Kongsberg Tomteselskap AS er kommunale utbyggingsselskaper med ansvar for henholdsvis formålsbygg og tilrettelegging av bolig- og næringstomter. Kommunen og selskapene eier få tomter, spesielt til bolig- og næringsformål. For å nå målene i kommuneplanen er strategiske eiendomskjøp et virkemiddel som kan brukes.

Innbygger: “Vi ønsker det beste fra begge verdener. Tilgang til byaktiviteter og natur, og det er det jo mulig å få til i Kongsberg.”

Kongsberg har et godt utgangspunkt for sentrumsutvikling. Innbyggerundersøkelsen viser at folk ønsker sentrumsutvikling og å bli tatt med på råd. Innbyggerne etterspør mer byliv og muligheter for å ta i bruk områdene ved elva.

Kommunen må ruste opp byrom og gater og legge til rette for boliger, arbeidsplasser og muligheter for rekreasjon. Dette utløser behov for kommunale investeringer og forsterket nivå på drift av gater og plasser. Variasjon i befolkningssammensetningen i sentrum er viktig for å legge grunnlaget for et lønnsomt næringsliv.

Boligpreferansene for unge barnefamilier er knyttet til kvalitet, pris og lokalisering. Korte avstander mellom daglige gjøremål, nærhet til sentrum og tilgang til trygge utearealer vektlegges. Trafikksikre områder, gode møteplasser og nærhet til skole og barnehage er nødvendige kvaliteter for at barnefamilier skal velge sentrum eller sentrumsnære boliger.

Reisemiddelfordelingen i Kongsberg viser at det er høy sykkelandel og lav andel buss. Bilandelen på vel 60 % er på linje med sammenlignbare kommuner.

En forutsetning for å utvikle miljøvennlige transportformer er at utbyggingsmønsteret ivaretar dette. Valg av reisemidler kan påvirkes ved å prioritere miljøvennlig transport i infrastrukturen og ved å bruke parkeringspolitikken målrettet. Det er imidlertid kostnadskrevenne å tilby godt busstilbud i områder med spredt bosetting og svakt markedsgrunnlag. Utenfor byområdet vil privatbil være et viktig transportmiddel. Kompiskjøring bør utvikles og busstilbudet knyttet til skoleskyssen kan forbedres.

I kommuneplanens arealdel vedtatt 2014, er områder med bevaringsverdi avsatt som hensynssone (570). Dette er karakteristiske kulturmiljøer egnet til å dokumentere byen historie. Nærfriluftsområdene rundt byen, er avsatt som hensynssone friluftsliv/bymark (530).

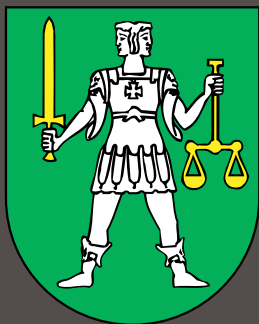
Utbyggingsmønsteret i kommunen har konsekvenser for kommunal økonomi. Utbyggingsmønsteret påvirker behovet for kapasitet i grunnskolene, driftskostnader for teknisk infrastruktur, utgifter til skoleskyss og drift av veier. Uten en effektiv utnyttelse av sosial og teknisk infrastruktur, øker kostnadene for kommunen. Ved alle nye feltutbygginger øker kommunens utgifter til drift av veier og lekeplasser. Eneboligfelter har høye årlige driftskostnader til fysisk infrastruktur i motsetning til områder der eksisterende infrastruktur har kapasitet.

I en situasjon med behov for omstillinger innen kommunal økonomi og klima, kan en rekkefølge mellom utbyggingsområdene som tar hensyn til klimautslipp, transportløsninger og kommunale driftskostnader være fremtidsrettet.

Det skjer raske endringer innen transportområdet. Informasjonsteknologi, delingsløsninger og autonome kjøretøyer er i utvikling og kan bli tilgjengelig lokalt. Dette bør kommunen ta hensyn til ved tilrettelegging av infrastruktur.

Utbyggingsmønstret i kommunen har konsekvenser for kommunal økonomi.

Kongsberg kommune

Kirkegata 1, Pb. 115, 3602 Kongsberg
Telefon: 32 86 60 00
www.kongsberg.kommune.no
post@kongsberg.kommune.no

Kommuneplan Kongsberg 2018–2030
Vedtatt i kommunestyret 09.05.18

Les mer | www.kongsberg.kommune.no/kommuneplan